

סיפור-מפה

מס. 5

מאי 2020

שלום לכם,

אנו מתחילים מסע חדש ומרתק, בו נספר את הסיפורים שמאחורי המפות המעניינות אשר במגירות הרחבות ב"אוסף מפות ארץ ישראל", שנאספו, נשמרו וטופלו במשך עשרות שנים ע"י אבי נבון.

סיפורי-מפות נוספים ישלחו מדי חודש לנרשמים ב"רשימת התפוצה".

פרסום זה הוא במקביל למפגשים המתקיימים מדי חודש "על המפה", ליד חדר אוסף המפות בלהב, ופתוחים לכל מתעניין שיירשם, ללא תשלום וללא מחוייבות. ההרשמה בדוא"ל, בהודעת ווטס-אפ, או במסרון ס.מ.ס.

אוסף המפות של אבי נבון 050-5474749 navonag@gmail.com קיבוץ להב, ד.ג. נגב 8533500

סיפור-מפה מס. 5 - מפות חיל האוויר האמריקאי

סיפור-מפה חמישי זה חושף מפות בלתי מוכרות לרוב הציבור. איך הגיעו לאוסף? זה הסיפור!

הכל התחיל בטרמפ בלתי מתוכנן. בסוף שנות השמונים שימשתי רכז המדור לידיעת הארץ של התנועה הקיבוצית. יום אחד, לקראת סוף העבודה והנסיעה הביתה, התקשר אלי רכז התחבורה, וביקש שאקח עמי חבר קיבוץ שרכבו הושבת. כיוון שמיהרתי לאיזה עניין בבית, התנייתי זאת שאקח את הטרמפיסט עד לצומת הכניסה לקיבוץ, ולא פנימה עד ביתו. הגיע חבר שלא הכרתי, ותוך כדי נסיעה התפתחה שיחת הכרות בינינו. הוא סיפר על עבודתו ואני על המדור. לפתע הוא שאל: המדור עוסק גם במפות?

עניתי לו שלמדור אין עיסוק של ממש במפות, מעבר לשימוש שוטף במפה לצרכי תכנון וביצוע סיורים, שהם עיקר פעילות המדור. פתאום קלטתי שהשאלה לא היתה מקרית, ושאלתי: למה אתה שואל? והוא ענה לי: "זה סיפור ישן". כיוון שאני אוהב גם סיפורים ישנים וגם מפות, ביקשתי לשמוע. והוא סיפר: "אני יליד ארה"ב (היה מיותר לציין זאת. זה ברור לפי אקצנט דיבורו), ועליתי ארצה זמן קצר אחרי קום המדינה. כאשר התכוננתי לעליה, חשבתי מה אני יכול להביא איתי כדי לעזור למדינה. חבר סיפר לי שיש לו גישה למפות של חיל האוויר האמריקאי, והציע להשיג לי מפות של ישראל וסביבתה. כך קרה שעליתי ארצה עם מעטפה ובה מפות מקופלות "עבור המדינה".

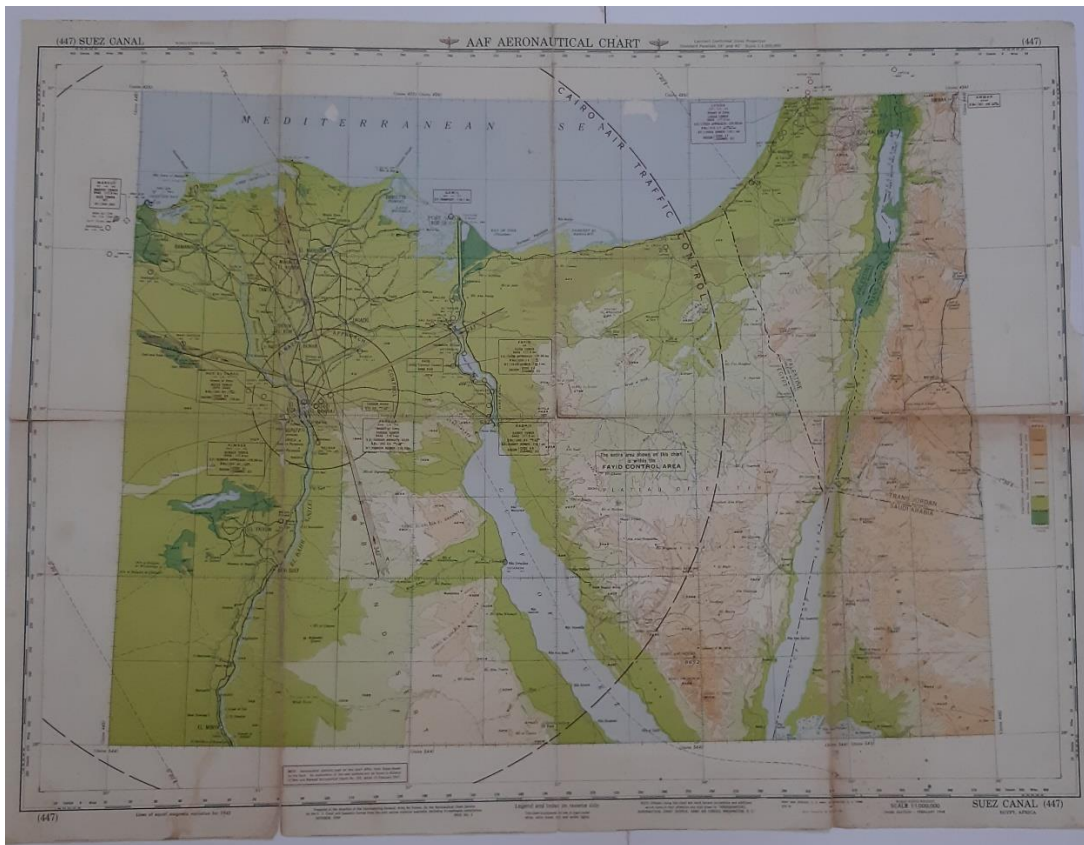
כאשר הגעתי ארצה, מיהרתי להצטרף לקיבוצי. ענייני קליטה, מגורים ועבודה מלאו את זמני, והמעטפה נותרה באחד הארונות. לא היה לי בכלל ברור איך מוסרים מתנה למדינה? למי? מה הכתובת? לשלוח בדואר? לפגוש מישהו? כך המעטפה נותרה בארון. היא לא הציקה לי, ואני לא הצקתי לה. מאז עברו 40 שנה. ברור לי שהמדינה לא זקוקה למפות ישנות, וחשבתי לזרוק אותן. שוב, בגלל עיסוקים אחרים טרם זרקתי. אתה רוצה אותן?" עניתי לו מיד: הרווחת טרמפ עד הבית. כוון אותי.

שלושת המפות שהגיעו לאוסף הן בהחלט נדירות, ואינני יודע על עוד מפות כאלו בארץ. הכותרת AAF AERONAUTICAL CHART, קנה מידה 1:1,000,000, הטופוגרפיה והתכסית מבוטאים בצבעים, והנחיות התעופה בהדפסת-על בסגול.

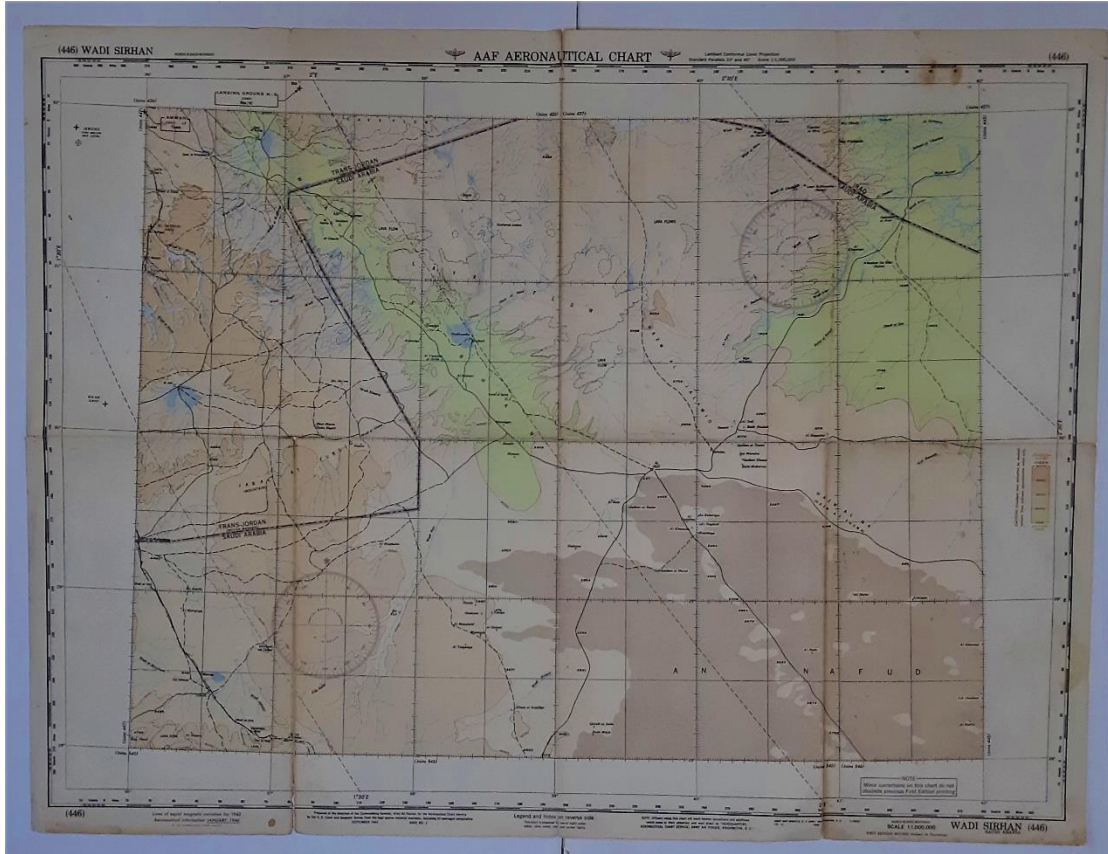
המפה הצפונית CYPRUS 226 – כוללת את קפריסין, לבנון, סוריה וצפונה של ארץ ישראל.

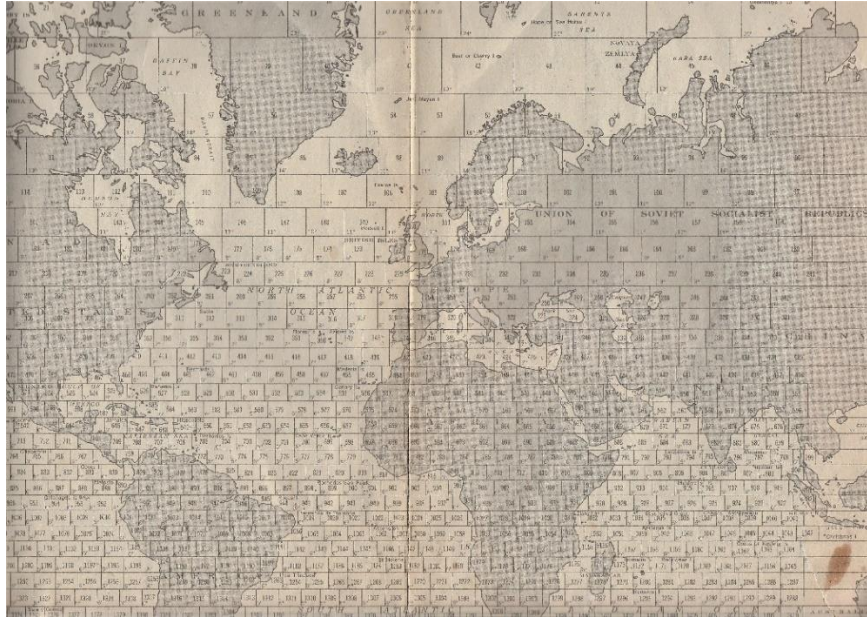
המפה הדרומית 447 SUEZ CANAL מכסה את ארץ ישראל מלוד דרומה, כולל סיני, תעלת סואץ והדלתא של מצרים.

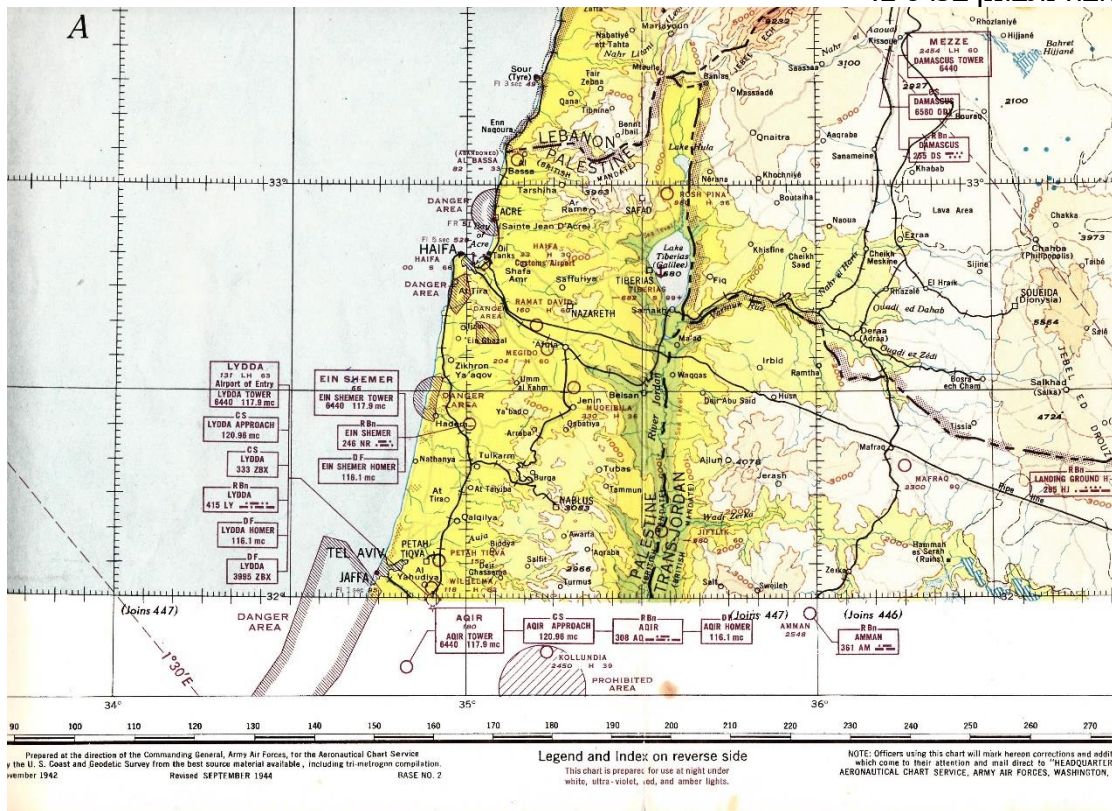
המפה השלישית 446 WADI SIRHAN כוללת את עבר הירדן וגבולה (הישן) עם סעודיה, וואדי סירחאן

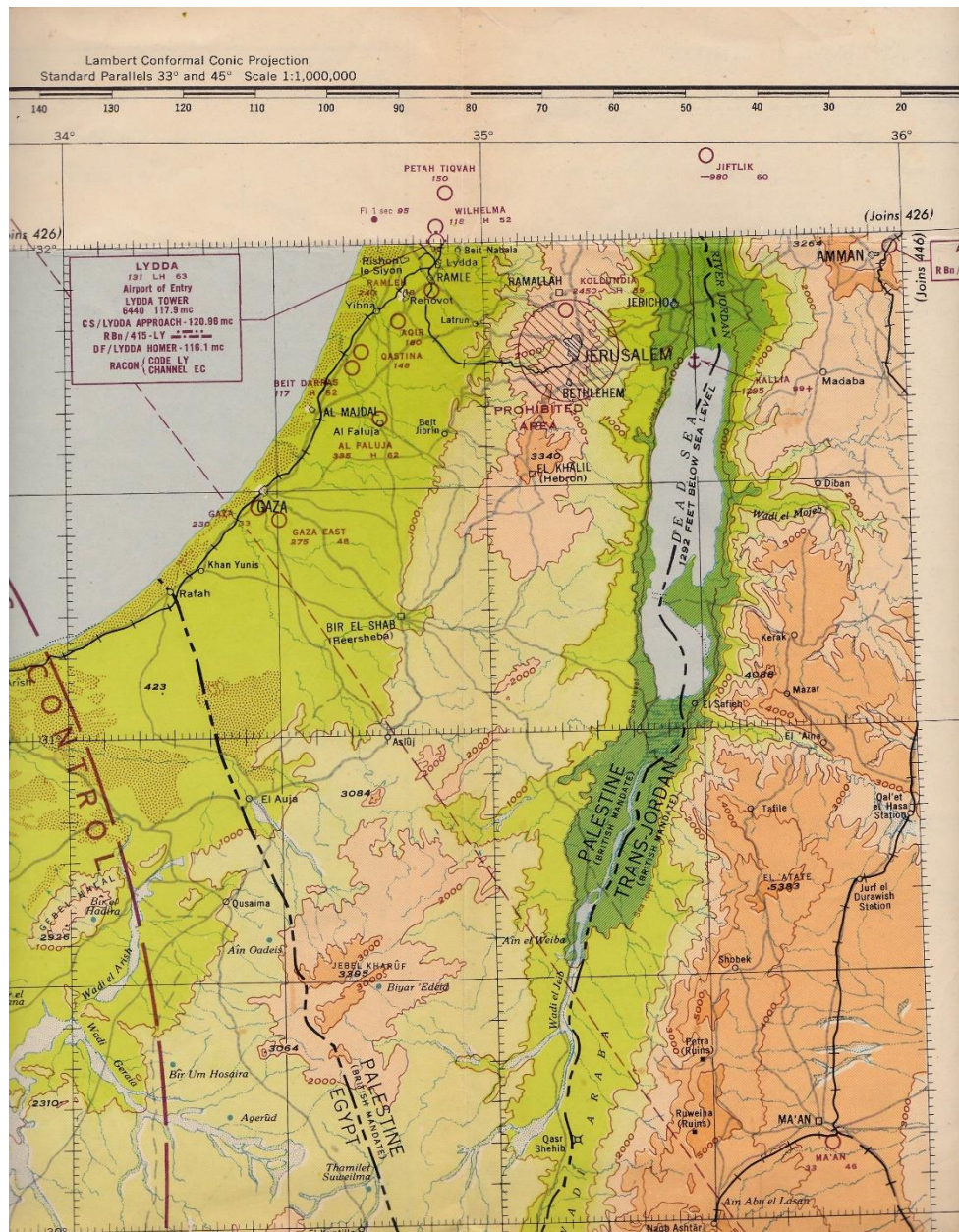
לא פחות מרשים – גב המפות, מפרט רשת מפות המשתרע על כל העולם, ועוד מידע חיוני.

הבה נתבונן בפרטים:

שדות תעופה ומנחתים בחלק הזה:
 ראש פינה, טבריה (ימי), באסה (בצת) – נטוש,
 אזור סן-ג'ין מצפון לעכו (היום מחנה בן עמי) – שטח מסוכן, אסור בטיסה (ש.ת. בריטי, שטח אש).
 חיפה, כולל שירותי מכס. רמת דוד. מגידו (מחנה עמוס). מוקיביילה (ליד גן-נר של היום).
 טירה (טירת הכרמל) ואליקים – אסורה הטיסה, שטח מסוכן. כנ"ל מדרום לגבעת אולגה. מטווחים!
 עין שמר – בסיס מרכזי עם מגדל פיקוח ומשואת רדיו (Homer), פתח תקוה (מחנה סירקיון),
 וילהלמה (בשוליים הצפוניים של שדה לוד).
 חסר משום מה: מארג' עיין שמצפון למטולה.

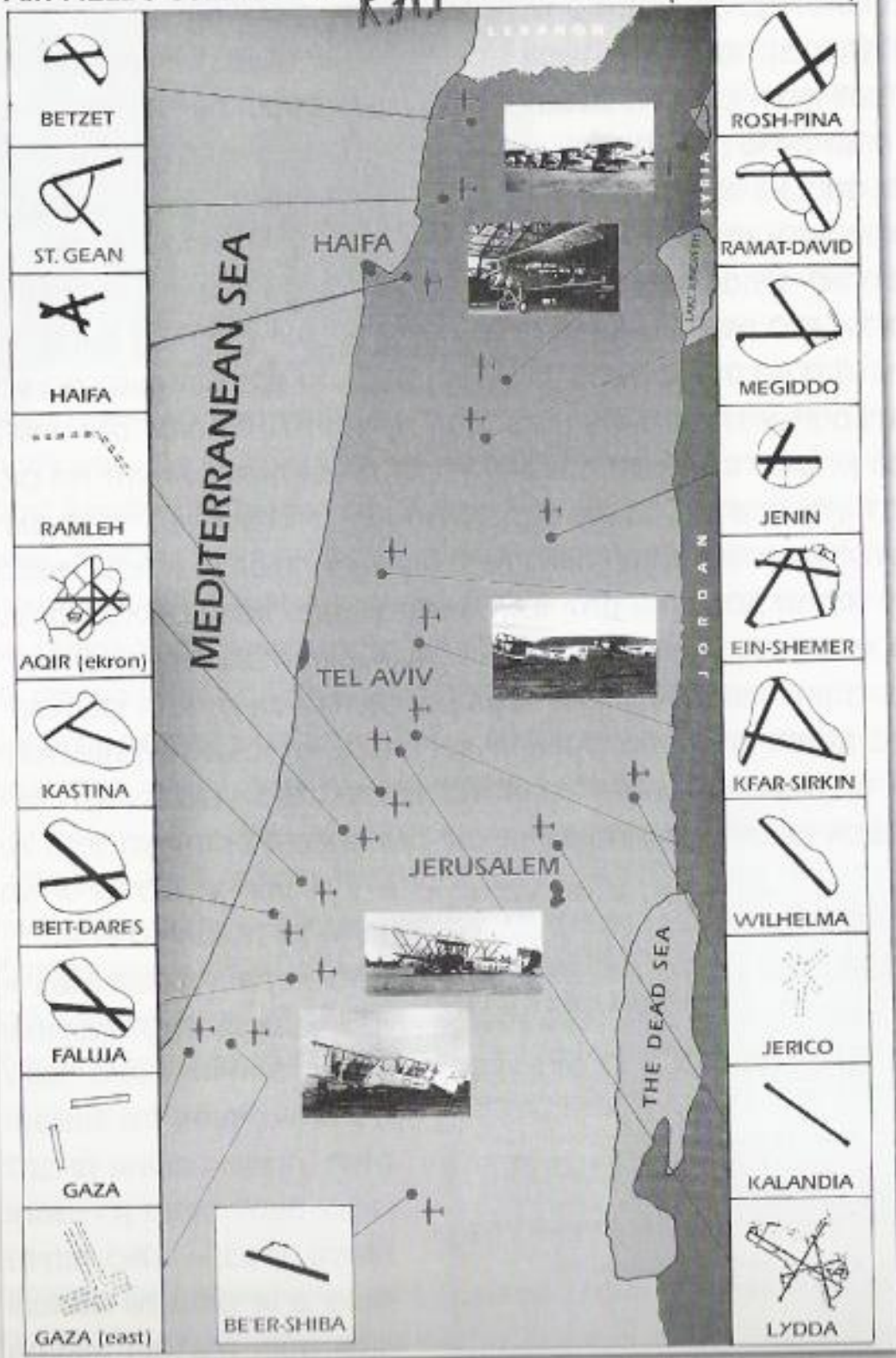

עיון תוך הגדלת המפה מגלה את שדות התעופה בדרום הארץ: מרחב ירושלים ובית לחם סגור לטיסות, למרות שבתוכו נמצא שדה התעופה **קלנדיה** (עטרות). שדה **לוד** (LYDDA) – המרכזי והחשוב, גם כאן יש משואת רדיו (Homer) ונתונים (חלקם במפה הקודמת) **רמלה** (עוד ממלחה"ע הראשונה), **עקיר** (תל נוף), **קסטינה** (חצור), **בית דרס** (ממערב לבאר טוביה) **פלוג'ה** (צומת פלוגות), ושני מנחתים **בעזה** ו**עזה-מזרח**. לא נזכרים כאן מנחתים כמו באר שבע או הר סדום (שהיה מנחת פרטי). מעניין לא פחות הוא מערך הקשר הקיים, שמרכזו בשדה התעופה קהיר, וגם בשדה התעופה פאיד שממערב לתעלת סואץ.

שלוש מפות אלו הצטרפו לסדרה אחרת של מפות אוויריות אמריקאיות, בקנה מידה 1:1,000,000 משנת 1960-1966. 12 מפות גדולות, שביחד מכסות את כל הים התיכון והארצות שסביבו, ממרוקו פורטוגל וצרפת במערב, דרך ארצות צפון אפריקה וסעודיה ועד גבול סין במזרח, ותורכי, יוון, רומניה ובולגריה. הרבה נייר עם הרבה מידע.

בהשוואה למפת שדות התעופה בתקופת המנדט נראה שהאמריקאים בהחלט דייקו (כמעט...).

AIR FIELDS USED BY THE RAF IN PALESTINE (UP TO 1948)

מפה של בסיסי ה-RAF

היו בטוב ובריאות
שלכם
אבי נבון
050-5474749